

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu

seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eestis on viimastel aastatel toimunud kiire hinnatõus, mis on halvendanud paljude leibkondade toimetulekut. Hinnatõusu on mõjutanud energiakriis, sõda, toormeturgude kõikumised ning maksupoliitilised otsused. Täiendavat hinnasurvet on tekitanud käibemaksumäära tõus, mille tulemusena on üldine käibemaksumäär tõusnud 24 protsendini.

Kodude kütmise kulu on vältimatu sundkulu. Eesti kliimas ei ole inimesel võimalik loobuda eluruumi kütmisest ning talvised küttekulud moodustavad paljude leibkondade eelarvest olulise osa. Eriti tugevalt mõjutab küttekulude tõus madalama sissetulekuga inimesi, pensionäre, lastega peresid ning üksi elavaid inimesi.

Eelnõu eesmärk on langetada soojusenergia erinevate liikide käibemaksumäära. Selline lahendus aitaks nii kaugkütte tarbijaid kui ka kodude omanikke, kes eluruumide kütmiseks kasutavad maagaasi, küttepuid, puitbriketti, puidugraanuleid ja hakkpuitu.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu eesmärk on vähendada kodude kütmisega seotud sundkulude mõju leibkondade eelarvele ning tagada erinevate kütteviiside tarbijate võrdsem kohtlemine.

Eelnõuga langetatakse 24 protsendilt 9 protsendile käibemaksumäär, mida rakendatakse:

1. eluruumi kütmiseks või sooja tarbevee tootmiseks kasutatavale soojusenergiale;
2. eluruumi kütmiseks või sooja tarbevee tootmiseks kasutatavale maagaasile;
3. eluruumi kütmiseks kasutatavale puitkütusele, sealhulgas küttepuudele, puitbriketile, puidugraanulitele ja hakkpuidule.

Muudatuse eesmärk ei ole soodustada tööstuslikku energiatarbimist ega üldist ettevõtluses kasutatava energia tarbimist, vaid vähendada kodutarbijate vältimatuid küttekulusid.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga täiendatakse käibemaksuseaduse § 15 lõiget 2 uue punktiga 6. Muudatuse kohaselt rakendatakse 9-protsendist käibemaksumäära füüsilisele isikule eluruumi kütmiseks või sooja tarbevee tootmiseks võõrandatavale soojusenergiale, maagaasile ning eluruumi kütmiseks võõrandatavale puitkütusele, sealhulgas küttepuudele, puitbriketile, puidugraanulitele ja hakkpuidule.

Sama käibemaksumäära rakendatakse ka juhul, kui nimetatud kaupu või teenuseid ostab korteriühistu, elamuühistu või muu elamu majandamiseks tegutsev isik eluruumide kütmiseks või sooja tarbevee tootmiseks. Selline täpsustus on vajalik, kuna kortermajades ei osta

soojusenergiat või muud kütet sageli iga elanik eraldi, vaid seda teeb korteriühistus või elamut majandav isik.

Kaugkütte puhul on hinnad Eestis Konkurentsiameti poolt reguleeritud. Seetõttu jõuab käibemaksumäära langetamine kaugkütte tarbijani otseselt lõpphinna kaudu. Maagaasi puhul kajastub madalam käibemaksumäär kodutarbija arvel. Puitkütuse puhul aitab maksulangetuse mõju tarbijani jõudmist tagada konkurents turul.

Eelnõu sõnastus kohtleb erinevaid kodude kütmise viise võrdselt ning lähtub põhimõttest, et maksuleevendus peab puudutama kodu kütmise vältimatut kulu, mitte ainult üht konkreetset kütteviisi.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus kasutatakse mõistet „puitkütus“, mille all peetakse käesoleva seaduse tähenduses silmas kodude kütmiseks kasutatavaid puidupõhiseid kütuseid, sealhulgas küttepuid, puitbriketti, puidugraanuleid ja hakkpuitu.

Mõistet „eluruumi kütmine“ kasutatakse eesmärgiga eristada kodumajapidamiste vältimatut küttekulu tööstuslikust või muust ettevõtluses kasutatavast energiatarbimisest.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Euroopa Liidu käibemaksudirektiiv võimaldab liikmesriikidel rakendada vähendatud käibemaksumäärasid direktiivi III lisas nimetatud kaupadele ja teenustele. Vähendatud määra rakendamine kodude kütmiseks kasutatavale soojusenergiale, maagaasile ja puitkütusele on sotsiaalse eesmärgiga meede, mis on suunatud lõpptarbija toimetuleku parandamisele ning küttekulude regressiivse mõju vähendamisele.

Vähendatud käibemaksumäära rakendamine ei ole suunatud tööstusliku energiatarbimise toetamisele ega konkurentsimoontonutuse tekitamisele. Soodustus on piiritletud kodude kütmise ja sooja tarbevee tootmisega.

6. Seaduse mõjud

Käibemaks on regressiivse mõjuga maks, kuna väiksema sissetulekuga leibkonnad kulutavad suurema osa oma sissetulekust tarbimisele ja sundkuludele. Kodude kütmise kulu on vältimatu sundkulu ning selle osakaal on suurem just väiksema sissetulekuga leibkondade eelarves.

Eelnõul on positiivne mõju kodutarbijate toimetulekule. Maksulangetus vähendab kaugkütte, gaasikütte ja puitküttega kodude küttekulusid. Eriti oluline on mõju talveperioodil, mil küttekulud moodustavad suure osa leibkonna igakuistest väljaminekutest.

7. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud

Seaduse rakendamise tulemusena väheneb käibemaksu laekumine riigieelarvesse. Eelarvemõju sõltub soojusenergia, kodutarbijatele müüdava maagaasi ning puitkütuste aastases müüginahust ja hinnatasemest.

Eelnõu rakendamine võib eeldada Maksu- ja Tolliameti infosüsteemide ning käibedeklaratsiooni juhendmaterjalide täpsustamist, et maksumaksjatel oleks selge, milliste kaupade ja teenuste puhul saab rakendada 9-protsendist käibemaksumäära. Täpsemad rakendusselgitused on vajalikud eelkõige puitkütuste ja korteriühistutele või elamuid majandavatele isikutele müüdava energia puhul.

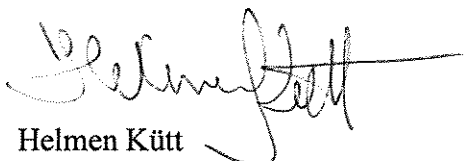
8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja kehtestada täiendavaid rakendusakte. Vajaduse korral saab Maksu- ja Tolliamet anda juhendmaterjalid vähendatud käibemaksumäära rakendamise kohta.

9. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. novembril. Jõustumisaeg annab maksukohustuslastele, energia- ja kütusemüüjatele ning Maksu- ja Tolliametile piisava aja vajalike arvestuslike ja infosüsteemide muudatuste tegemiseks.

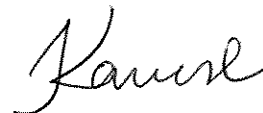
Algatavad Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, Jaak Aab, Ester Karuse, Tanel Kiik,
Andre Hanimägi, Züleyxa Izmailova 17.06.2026. a.

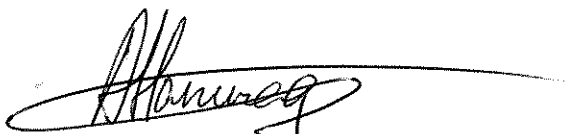
Helmen Kütt
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni aseesimees

Jaak Aab
Riigikogu liige

Ester Karuse
Riigikogu liige

Andre Hanimägi
Riigikogu liige

Tanel Kiik
Riigikogu liige

Züleyxa Izmailova
Riigikogu liige